

University of Groningen

(Nieuwe) verplichtingen voor stichtingen (I)

Snijder-Kuipers, Birgit; Veenstra, S.G.

Published in:
WPNR Weekblad voor Privaatrecht Notariaat en Registratie

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2020

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):
Snijder-Kuipers, B., & Veenstra, S. G. (2020). (Nieuwe) verplichtingen voor stichtingen (I). *WPNR Weekblad voor Privaatrecht Notariaat en Registratie*, 151(7281), 347-349.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap

(Nieuwe) verplichtingen voor stichtingen (I)

Inleiding

De stichting is een unieke rechtsvorm in het Nederlandse rechtspersonenrecht vanwege het ontbreken van natuurlijke checks and balances. Een stichting kan bestaan met slechts één orgaan, het bestuur. Deze rechtsvorm is niet gebaseerd op Europese wetgeving. De stichting kent een lange traditie in Nederland. Oorspronkelijk heeft de stichting een ideële doelstelling. Ondertussen kent de stichting veel verschijningsvormen, zoals stichtingen administratiekantoor bij certificering van BV-aandelen en steunstichtingen.

Stichtingen zijn op dit moment (nog) redelijk ongereguleerd. Het BW kent slechts een beperkt aantal bepalingen voor de stichting (art. 2:286 t/m 2:304 BW), maar een aantal wijzigingen is op komst. Het Wetsvoorstel bestuur en toezicht rechtspersonen¹ heeft bijvoorbeeld tot gevolg dat meer dwingende bepalingen op de stichting van toepassing worden.²

In deze bijdrage wordt ingegaan op een aantal andere voorgenomen wetswijzigingen voor stichtingen. We concentreren ons op wetswijzigingen die betrekking hebben op inkomende en uitgaande geldstromen bij stichtingen. Gestart wordt met een overzicht van de voorgenomen wetswijzigingen, die vervolgens per kwadrant worden besproken.

STICHTINGEN

inkomende gelden	par. 1 tot EUR 15.000 en meer publicatie van balans en staat van baten en lasten	par. 2 EUR 15.000 of meer publicatie op website
uitgaande gelden	par. 3 tot en met 25% van het uitgekeerde vermogen intern (niet-openbaar) register	par. 4 meer dan 25% van het vrij uitkeerbare vermogen publicatie in UBO-register

Inkomende gelden

1. Publicatie van balans en staat van baten en lasten

1.1. Wettelijke regeling

Niet alle stichtingen zijn verplicht een jaarrekening als bedoeld in Titel 9 van Boek 2 BW op te stellen.³ Een stichting is verplicht een jaarrekening op te stellen indien de stichting een of meer ondernemingen in stand houdt met een netto-omzet die gedurende twee opeenvolgende boekjaren minstens EUR 6.000.000 bedraagt.⁴ Een dergelijke stichting wordt in de praktijk ook wel als commerciële stichting aangeduid.

1. Wetsvoorstel 34 491.
2. Bijvoorbeeld als het gaat om tegenstrijdig belang of de invoering van een one-tier board.
3. Art. 2:360 lid 3 BW
4. Zie voor meer details Dijk/Van der Ploeg, Van vereniging en stichting, coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij, zevende druk, Deventer: Wolters Kluwer 2019, par. 8.3 en 10.2.1.

Voor alle stichtingen, ongeacht of zij een onderneming in stand houden en onafhankelijk van de hoogte van het vermogen van de stichting, geldt een algemene boekhoudplicht (art. 2:10 BW). Deze boekhoudplicht rust op het bestuur in de zin van de wet. Het bestuur is verplicht jaarlijks binnen zes maanden na afloop van het boekjaar de balans en staat van baten en lasten op te maken en op papier te stellen.⁵ Alle inkomende gelden, dus tot een bedrag van EUR 15.000 maar ook een bedrag daarboven, moeten worden geadmistreerd bij de stichting.

De balans en staat van baten en lasten hoeven niet openbaar gemaakt te worden. Het zijn in beginsel interne documenten. Voor stichtingen die als ANBI staan geregistreerd, geldt dat de balans, de staat van baten en lasten en de toelichting wel openbaar gemaakt moeten worden. Op grond van sectorale regelgeving kan aanvullende regelgeving van toepassing zijn. Het voert in dit kader te ver om (al) deze regelgeving hier te bespreken.

1.2. Praktische uitvoering

Vaak bevatten de statuten van een stichting nog aanvullende bepalingen. Zo kunnen de statuten bepalen dat jaarlijks een begroting moet worden opgesteld, al dan niet met (voorafgaande) goedkeuring van een toezichthoudend orgaan. Ook kunnen de statuten of een reglement meer in detail bepalen hoe een begroting of budget vooraf vormgegeven moet worden.

In toenemende mate worden meer (gedetailleerde) regelingen in statuten of reglementen opgenomen, mede om een toezichthoudend orgaan in staat te stellen adequaat en effectief toezicht uit te kunnen laten oefenen op het bestuur. Daarnaast besteedt de media veel aandacht aan besteding van gelden door stichtingen zoals de recente aandacht voor misbruik van zorggeld. De roep om transparantie (en daarmee: goede interne administratie) neemt toe.

Voor stichtingen met een ANBI-status geldt dat de balans, staat van baten en lasten met toelichting openbaar gemaakt moet worden.⁶ Dit kan door publicatie op de website van de stichting of op de website van de brancheorganisatie. In de praktijk worden deze documenten op de website van de stichting geplaatst.

2. Wetsvoorstel transparantie maatschappelijk organisaties

2.1. Wettelijke regeling

Het concept wetsvoorstel transparantie maatschappelijk organisaties is een uitwerking van het regeerakkoord van 2017.⁷ Dit wetsvoorstel zal ertoe leiden dat maatschappelijke organisaties,

waaronder alle stichtingen⁸, de gegevens van een donateur bekend moeten maken als de donatie een zekere omvang heeft.⁹ Het conceptwetsvoorstel beoogt te voorkomen dat het bestuur van een maatschappelijke organisatie zich (oneigenlijk) laat beïnvloeden door een donateur vanwege de omvang van de donatie.

Uit het regeerakkoord blijkt dat de overheid zich zorgen maakt over situaties waarin de stichting als rechtspersoon wordt gebruikt om belasting- of faillissementsfraude te plegen, geld wit te wassen of andere criminele activiteiten te faciliteren.¹⁰ Vooral in gevallen waarin stichtingen geen vorm van intern toezicht hebben of geen verantwoordingsmechanisme hebben, zouden stichtingen kunnen worden ingezet om dergelijke criminele activiteiten te ondersteunen of ontplooiën.¹¹

Het conceptwetsvoorstel is begin 2019¹² ter consultatie voorgelegd. Er zijn 190 openbaar gemaakte reacties. Uit de reacties volgt dat dit als een ongerechtvaardigde aantasting van de privacy van donateurs wordt gezien. De vrees wordt ook uitgesproken dat een dergelijke regeling het doen van donaties niet stimuleert vanwege het openbaar maken van de persoonlijke gegevens van de donateur. De datum waarop de regeling wet moet worden, is op het moment van het schrijven van deze bijdrage nog niet bekend.

2.2. Praktische uitvoering

Een stichting moet op basis van het conceptwetsvoorstel 'grote' donaties, dat wil zeggen donaties van EUR 15.000 of meer, jaarlijks op haar website in een donatieoverzicht publiceren. Niet alleen de donatie zelf maar ook gegevens van de donateur moeten worden gepubliceerd. Dit heeft tot gevolg dat de stichting elk van de volgende gegevens openbaar moet maken:

5. Het opstellen van een staat van baten en lasten als bedoeld in art. 2:10 lid 2 BW moet worden onderscheiden van de jaarrekeningsplicht op grond van Titel 9 van Boek 2 BW.
6. Art. 1a lid 1 sub j Uitvoeringsregeling AWR.
7. *Vertrouwen in de toekomst*, Regeerakkoord 2017-2021, VVD, CDA, D66 en ChristenUnie, p. 4.
8. Art. 1 onder a sub i Wetsvoorstel.
9. Het conceptwetsvoorstel is van toepassing op allerlei soorten maatschappelijke organisaties waaronder ook religieuze en levensbeschouwelijke organisaties. De meest voorkomende rechtsvormen zijn in dit kader stichtingen, verenigingen of kerkgenootschappen. Wij bespreken hier uitsluitend stichtingen.
10. Concept memorie van toelichting wetsvoorstel transparantie maatschappelijke organisaties, p. 2.
11. Concept memorie van toelichting wetsvoorstel transparantie maatschappelijke organisaties, p. 8.
12. Op 22 februari 2019 eindigde de consultatietermijn.

- (a) donatiebedrag
- (b) naam en woonplaats/zetel van donateur
- (c) ontvangstdatum donatie
- (d) datum donatieoverzicht

De stichting moet dit donatieoverzicht binnen zes maanden na afloop van het boekjaar opstellen. Vervolgens moet het overzicht binnen acht dagen na het opstellen daarvan openbaar worden gemaakt en voor een periode van zeven jaren op de website beschikbaar zijn. Stichtingen die geen website hebben, moeten deze informatie deponeren bij het handelsregister.

Het conceptwetsvoorstel is op elke stichting van toepassing. Stichtingen die aan nader te bepalen voorwaarden voldoen op basis van een AMvB kunnen worden uitgezonderd. Een dergelijke AMvB is (nog) niet aangekondigd. Wij kunnen ons voorstellen dat de wetgever deze wet buiten toepassing verklaart in geval van risico op ontvoering, chantage, geweld of intimidatie.¹³

Uitgaande gelden

3. Nieuw intern register

3.1. Wettelijke regeling

De Implementatiewet registratie van uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen en andere juridische entiteiten,¹⁴ waarvan het voorstel in parlementaire behandeling is, introduceert een nieuw art. 2:290 BW. Op basis daarvan is het bestuur van een stichting gehouden een intern register bij te houden van uitkeringen die de stichting doet als deze uitkeringen een bepaalde omvang hebben.¹⁵

De constatering dat Nederland niet in alle gevallen voldoet aan de internationale standaarden voor het uitwisselen van informatie voor belastingdoeleinden op verzoek van belastingautoriteiten in andere jurisdicties, was aanleiding om de administratieplicht van stichtingen uit te breiden en voor die uitbreiding een wettelijke basis te creëren.¹⁶ Het doel is meer transparantie te creëren door het invoeren van het nieuwe art. 2:290 BW. Het is op het moment van het schrijven van deze bijdrage nog niet bekend wanneer deze wet in werking zal treden.

3.2. Praktische uitvoering

Als een stichting een uitkering in een boekjaar heeft gedaan, bijvoorbeeld voor een goed doel, moet deze uitkering in een intern register worden geregistreerd indien deze uitkering gelijk aan of niet hoger is dan 25% van de uitgekeerde bedragen van een stichting in dat boekjaar. Na afloop van een boekjaar kan worden vastgesteld of een uitkering van een dergelijke omvang is gedaan omdat het totale uitgekeerde bedrag van een boekjaar bekend moet zijn om te bepalen of

aan het criterium van gelijk aan of niet hoger dan 25% van het uitgekeerde bedrag bekend is. Dit register is intern en hoeft niet door de stichting openbaar te worden gemaakt. De stichting moet dit register wel regelmatig bijhouden. Uit de nota naar aanleiding van het verslag bij het UBO-register¹⁷ volgt dat met het woord ‘regelmatig’ wordt bedoeld dat “de gegevens op orde moeten zijn, zodat de belastingautoriteiten altijd actuele gegevens over de laatste stand van zaken van de uitkeringen kunnen verkrijgen”.

De stichting moet per in het register op te nemen uitkering melding maken van de volgende gegevens:

- (a) naam en adres begunstigde
- (b) omvang uitkering
- (c) datum uitkering.

Feitelijk houdt deze verplichting een “nadere specificering” van de boekhoudverplichting van art. 2:10 BW in om een actuele administratie te voeren.¹⁸

Als een uitkering een omvang heeft van meer dan de genoemde 25%, hoeft deze uitkering niet te worden opgenomen in het interne register. Een natuurlijk persoon met een belang van meer dan 25% kwalificeert als uiteindelijk belanghebbende (UBO).¹⁹ (zie verder hierna in par. 4.2). Van een UBO moeten meer gegevens worden geregistreerd.

Mr. dr. B. Snijder-Kuipers*

Mr. S.G. Veenstra*

(wordt vervolgd)

13. Deze gronden zijn geïnspireerd op de gronden voor afscherming van UBO-gegevens vastgelegd in art. 30 lid 9 Vierde anti-witwasrichtlijn.

14. Wetsvoorstel tot wijziging van de Handelsregisterwet 2007, de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme en enkele andere wetten in verband met de registratie van uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen en andere juridische entiteiten ter implementatie van de gewijzigde vierde anti-witwasrichtlijn.

15. *Kamerstukken II* 2018/19, 35 179, nr. 3, p. 46.

16. *Kamerstukken II* 2018/19, 35 179, nr. 3, p. 47. Deze constatering vloeide voort uit een peer review van Nederland door het OESO Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes in 2011 en 2018.

17. Van 4 oktober 2019, Wetsvoorstel 35 179, vraag 79.

18. *Kamerstukken II*. 35 179, nr. 3, p. 46.

19. *Kamerstukken II*. 35 179, nr. 6, p. 7.

* Kandidaat-notaris te Amsterdam, universitair docent Rijksuniversiteit Groningen en fellow Onderzoekcentrum Onderneming & Recht Radboud Universiteit Nijmegen, respectievelijk kandidaat-notaris te Amsterdam.
(birgit.snijder@debrauw.com;
sanne.veenstra@debrauw.com)